

UCHWAŁA NR XXXV/364/23
RADY GMINY BORZYTUCHOM

z dnia 14 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026
w Gminie Borzytuchom

Na podstawie art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 w Gminie Borzytuchom” w brzmieniu określonym, jako załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Borzytuchom.

§ 3.

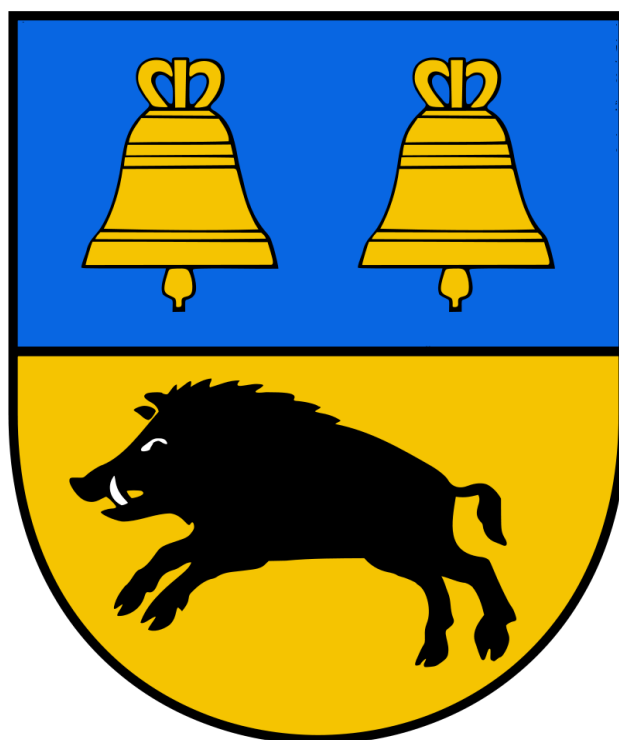
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Beata Kudlik

Załącznik do uchwały
Nr XXXV/364/23
Rady Gminy Borzytuchom
z dnia 14 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2024-2026
W GMINIE BORZYTUCHOM**

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju jej członków. Rodzina składa się najczęściej z rodziców oraz dzieci. To pierwsze i najważniejsze środowisko, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Przekazuje ona dzieciom wartości, tradycje, poglądy, styl życia i jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w różnego doświadczeniu dziecka.

Rodzina w szczególności powinna chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce ochronę jego dobra.

Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do ukończenia 18 roku życia.

Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych, ale niestety również i negatywnych, które często przyczyniają się do rozpadu rodzin.

Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Przemoc w rodzinie, choroba alkoholowa rodziców, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wypadki losowe to główne problemy dezorganizujące życie rodzin.

Różnorodne formy wsparcia dla rodziny z problemami należy ciągle udoskonalać.

Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, trzeba ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Wsparcie rodzin przeżywających problemy powinno mieć miejsce na wczesnym etapie i mieć charakter profilaktyczny. Działania skierowane na rodzinę przynoszą efekty wtedy, kiedy praca z rodziną odbywa się za jej zgodą i przy jej współudziale.

Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę. System wsparcia powinien obejmować rodziny biologiczne i rodziny zastępcze. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej nadrzędnym celem pracy z rodziną biologiczną powinien być jak najszybszy powrót dziecka do swojej rodziny.

Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są także ważne ze względów społecznych, ekonomicznych, co przekłada się na obniżenie kosztów związanych z pobytam dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w gminie Borzytuchom opracowany został w oparciu o ustawę z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II. PODSTAWA PRAWNA

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. Dz. U. z 2009 r. Nr 114 poz. 946
- Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 t.j.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z 2023 poz. 289, 535)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969 ze zm.)

III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Siedziba Gminy Borzytuchom położona jest w zachodniej części województwa pomorskiego, w odległości 9 km od Bytowa na trasie drogi wojewódzkiej nr 209 Bytów -Suchorze.

Sąsiadujemy z 5 gminami :

- od wschodu - z gminą Kołczygłowy,
- od południa - z gminą Tuchomie,
- od zachodu - z gminą Bytów,
- od północy - z gminami Czarna Dąbrówka i Dębica Kaszubska

Gmina przekształca się w kierunku drobnej wytwórczości i turystyki.

Gmina zajmuje powierzchnię 10.857 ha. Dominującą formę użytkowania gruntów są lasy 5460 ha (50,3%) oraz użytki rolne 4462 ha (41,1%) .Ziemie orne zajmują 32,3 % powierzchni, a użytki zielone 8,8 %. Około 2% areалу ogółem zajmują wody.

Większe zbiorniki wodne:

- jez. Chotkowskie – o pow. 58,22 ha,
- jez. Ogrodowe – o pow. 12,87 ha,
- jez. Jutrzenka (Wypułek) – o pow. 1,96 ha,
- jez. Osiecko – o pow. 30,48 ha,
- jez. Herta – o pow. 9,28 ha,
- jez. Duże – o pow. 35,85 ha,
- jez. Okoniewskie – o pow. 9,33 ha,
- jez. Graniczne – o pow. 5,88 ha,
- jez. Stradne – o pow. 5,75 ha

rzeki: Słupia, Kamienica, Bytowa, Jutrzenka

Sieć osadniczą tworzy 10 miejscowości.

Teren podzielony jest na 8 sołectw:

- Borzytuchom,
- Krosnowo,
- Osieki,
- Niedarzyno,
- Jutrzenka + Kamieńc, Ryczyn
- Struszewo,

- Chotkowo,
- Dąbrówka

W Gminie Borzytuchom funkcjonuje jeden Zespół Szkół z siedzibą w Borzytuchomiu oraz dwie placówki filialne, jedna w Dąbrówce, druga w Niedarzynie. W Gminie Borzytuchom jest jedno samorządowe przedszkole z siedzibą w Borzytuchomiu.

Opiekę medyczną zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Borzytuchomiu.

W celu wspierania osób i rodzin zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, zostały powołane ośrodki pomocy społecznej. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomocy udziela się w szczególności z powodu:

- 1/ubóstwa,
- 2/sieroctwa,
- 3/bezdomności,
- 4/bezrobocia,
- 5/niepełnosprawności,
- 6/długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7/przemocy w rodzinie,
- 8/potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- 9/potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 10/bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 11/trudności w integracji cudzoziemców,
- 12/trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- 13/alkoholizm lub narkomania,
- 14/zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa,
- 15/klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Tabela nr 1-Wykaz świadczeniobiorców GOPS w Borzytuchomiu.

Lp	ROK	2020	2021	2022
L	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	105	91	99
2.	Liczba rodzin	95	87	81
3.	Liczba osób w rodzinach	326	292	271

Źródło: GOPS w Borzytuchomiu - Sprawozdanie MRiPS za lata 2020 r., 2021 r., 2022 r.

Z powyższych danych wynika, że liczba klientów ośrodka korzystających z pomocy finansowej na przestrzeni badanych lat przedstawia tendencję spadkową.

Tabela nr 2 – Dominujące powody udzielenia pomocy w GOPS w Borzytuchom.

Lp	Rodzaje dysfunkcji	2020 r.	2021 r.	2022 r.
1	Bezrobocie	30	23	23
2	Długotrwała lub ciężka choroba	56	54	53
3	Niepełnosprawność	41	46	46
4	Ubóstwo	45	42	34
5	Wielodzietność	27	26	23

Źródło: GOPS w Borzytuchomiu - Sprawozdanie MRiPS za lata 2020 r., 2021 r., 2022 r.

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana jest z powodu niepełnosprawności, długotrwałej choroby, ubóstwa a także bezrobocia. Znaczną grupę osób korzystających z pomocy stanowią osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności oraz osoby pozostające w stałym leczeniu specjalistycznym. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

IV ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, a także na organach administracji rządowej. Ustawa określa podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

Tabela nr 4 - Zadania powiatów i gmin.

GMINA	POWIAT
- Profilaktyka, wspieranie rodziny	-Piecza zastępcza i instytucjonalna
-Asystent rodziny	-Usamodzielnienie pełnoletnich Wychowanków pieczy zastępczej
-Placówki wsparcia dziennego	-Adopcje
-Rodziny wspierające	-Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka
-Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny i dziecka	-Placówki opiekuńczo-wychowawcze
	-Usamodzielnienie

	-Organizator rodzinnej pieczy zastępczej(koordinator) -Rodziny pomocnicze
--	--

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności.

Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną.

Nadrzędnym celem pracy asystenta jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności, przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, poprzez pomoc w osiągnięciu przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowanie dzieci. Jego praca powinna wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny przy ich współdziałaniu. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia.

Asystent rodziny kierowany jest do pracy z rodzinami, w których sytuacja małoletniego dziecka wymaga wsparcia z zewnątrz.

W 2020 roku zatrudniony był asystent rodziny, który obejmował wsparciem 4 rodziny.

W 2021 i 2022 r. w formie asystenta rodziny nie objęto pomocą żadnej rodziny, gdyż żadna osoba nie zgłosiła swojego udziału w do pełnienia funkcji asystenta rodziny na terenie naszej gminy. Z rozeznania środowiska wynika, że na terenie gminy Borzytuchom są rodziny, które wymagałyby pomocy ze strony asystenta rodziny. W sytuacjach takich prowadzona jest praca socjalna.

W wyjątkowych sytuacjach, po wyczerpaniu wszystkich dostępnych form pomocy rodzinie, mając na względzie bezpieczeństwo dziecka umieszcza się je w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków sprzyjających powrotu do rodziny biologicznej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka.

Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 5 – liczba dzieci umieszczonej w pieczy zastępczej wraz z odpłatnością:

ROK	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej za których Gmina ponosi odpłatność	Kwota odpłatności
2020	3	29.245,18
2021	3	35.311,78
2022	2	31.874,28

(Źródło własne księgowość)

V. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (zasoby wewnętrzne)	SŁABE STRONY (ograniczenia wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników ośrodka - baza wspierająca rodzinę poprzez dobrą współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym, z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Policją, Służbą Zdrowia, Oświatą - dobra organizacja pracy w ośrodku pomocy społecznej - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta, psychiatra, mediator) - brak asystenta rodziny - rozległy teren gminy i problemy z dotarciem do środowisk - obciążenie stanowisk pracy pracowników ośrodka, - bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu szkoły, nauczyciela - brak rodzin wspierających - wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienia od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) oraz brak współpracy rodzin w zakresie rozwiązywania problemów)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - powołanie asystenta rodziny, celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej - wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę - realizacja rządowych programów i możliwości pozyskania funduszy unijnych - rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym - współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami w ramach rozwiązywania wspólnych problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> - niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, częste zmiany przepisów - zanik więzi i tradycji rodzinnych - przemoc w rodzinie - rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę) - wzrost złego zachowania wśród dzieci i młodzieży - uzależnienia członków rodzin od hazardu alkoholu, Internetu, środków odurzających - ciągły wzrost kosztów utrzymania rodzin - ograniczenia środków finansowych budżetu państwa na zadania realizowane przez Jednostki Samorządu Terytorialnego

VI. CEL GŁÓWNY

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:
 - a/ wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
 - b/ pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
 - c/ konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:
 - a/ monitorowanie zagrożeń dot. sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z właściwą placówką zdrowotną,
 - b/ objęciem dożywianiem uczniów z terenu gminy Borzytuchom realizujących obowiązek szkolny w szkołach i gimnazjach,
 - c/ zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom przeżywającym trudności materialne w oparciu o obowiązujące przepisy,
 - d/ informowanie o dostępnych formach pomocy oferowanych przez instytucje współpracujące na rzecz rodziny,

3. Poprawa funkcjonowania rodziny wymagającej wsparcia oraz warunków rozwoju dzieci w środowisku rodzinnym poprzez:
 - a/ wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny,
 - b/ podejmowanie kompleksowych działań w celu pozostawiania dzieci w rodzinie biologicznej,
 - c/ organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
 - d/ umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psycholog, pedagog, logopeda, prawnik.

4. Przeciwdziałanie patologiom, w szczególności alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie.
Zapobieganie marginalizacji życia rodziny poprzez:
 - a/ działania profilaktyczne oraz interwencyjne w przypadkach, gdzie zagrożone jest bezpieczne funkcjonowanie rodziny,
 - b/ podejmowanie czynności w ramach Niebieskiej Karty,
 - c/ współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policją i innymi jednostkami podejmującymi działania na rzecz rodziny,
 - d/ systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, przedstawicieli innych zawodów pracujących na rzecz rodziny, w tym z placówkami służby zdrowia,
 - e/ motywowanie członków rodziny do wysiłku i współpracy poprzez m.in. podjęcie terapii, leczenia, udziału w szkoleniach, projektach rozwijających umiejętności planowania przyszłości,
 - f/ motywowanie do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,
 - g/ angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, wzmacniania poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, informowanie na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,

h/ bieżące aktualizowanie strony internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu w zakresie miejsc i form rodzinom będącym w kryzysie.

5. Zmniejszenie zjawiska marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych poprzez:

- a/ pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu środowiska wychowawczego poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej,
- b/ przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie w formie asystenta rodziny,
- c/ zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

6. Podejmowanie działań profilaktycznych poprzez:

- a/ udział w ogólnopolskich kampaniach, które mają na celu wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie,
- b/ systematyczne podnoszenie kompetencji i skuteczności służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

VII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026 w Gminie Borzytuchom zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Efektem działań będzie lepiej funkcjonująca rodzina, która samodzielnie rozwiązuje własne problemy. Stan ten zostanie osiągnięty, gdy rodzin otrzyma kompleksowe wsparcie interdyscyplinarne przy jednoczesnym wykorzystaniu własnych zasobów.

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m. in. opracowuje 3 letnie programy wspierania rodziny. Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.